

UCHWAŁA NR 411/LXXIX/23

RADY GMINY PRZYŁĘK

z dnia 11 grudnia 2023 r.

w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024-2027

Na podstawie art. 18 ust. 1 i ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2023 r., poz. 40 ze zm.) w związku z art. 6 ust. 2 pkt. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz.U. z 2021 r., poz.1249 ze zm.), Rada Gminy Przyłęk uchwala, co następuje:

§ 1. Uchwala się Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024-2027, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Przyłęk.

§ 3. Traci moc Uchwała Nr 251/XLVIII/21 Rady Gminy Przyłęk z dnia 28 grudnia 2021 r. w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2022-2024.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2024 roku.

Przewodnicząca Rady Gminy

Bożena Mistygacz

Załącznik do uchwały Nr 411/LXXIX/23
Rady Gminy Przyłęk
z dnia 11 grudnia 2023 r.

**Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej
oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej
na lata 2024-2027**

Gmina Przyłęk

str. 1

Spis treści:

Wstęp.....	str.3
I. Podstawa prawna Programu.....	str.4
II. Podstawowe informacje na temat zjawiska przemocy domowej.....	str.5
III. Diagnoza zjawiska przemocy w Gminie Przyłęk.....	str.8
IV. Zasady działania Programu.....	str.13
V. Analiza SWOT zjawiska przemocy	str.13
VI. Cele Programu.....	str.15
VII. Adresaci Programu.....	str.18
VIII. Realizacja Programu.....	str.18
IX. Zasoby Gminy Przyłęk w zakresie realizacji Programu.....	str.18
X. Finansowanie Programu.....	str.19
XI. Monitoring i ewaluacja.....	str.19
Zakończenie.....	str.20

WSTĘP

Przemoc domowa stanowi jeden z poważniejszych problemów współczesnych państwa na całym świecie. Wokół przemocy narosło wiele mitów. Jednym z nich jest przekonanie, że jest to zjawisko marginalne, występujące wyłącznie w patologicznych środowiskach. Tymczasem według danych statystycznych przemoc jest zjawiskiem powszechnym i stanowi poważny problem społeczny. Znęcanie się nad rodziną jest najczęściej popełnianym przestępstwem w Polsce, zaraz po przestępstwach przeciwko mieniu i życiu. Przemoc jest zjawiskiem na tyle wszechobecnym, że jego wyjaśnienie wymaga interdyscyplinarnego spojrzenia. Analizuje się je zarówno na gruncie prawnym, moralnym, społecznym oraz psychologicznym. Psycholog i prawnik trochę inaczej będą widzieli i rozumieli zagadnienie przemocy, choć przyświecają im te same cele tj. ochrona ofiar, powstrzymanie sprawców i przeciwdziałanie przemocy domowej. Przemoc ze strony najbliższej osoby jest doświadczeniem traumatycznym, okaleczającym psychikę. Nie budzi wątpliwości fakt, że zadaniem instytucji i organizacji publicznych jest ochrona osób przed przemocą. Przemoc domowa narusza podstawowe prawa człowieka, w tym prawo do życia i zdrowia oraz poszanowania godności osobistej, a władze publiczne mają obowiązek zapewnić wszystkim obywatelom równe traktowanie i poszanowanie ich praw i wolności.

Rodzina jest najważniejszym środowiskiem życia człowieka, kształtującym osobowość, system wartości, poglądy i styl życia. Ważną rolę w prawidłowo funkcjonującej rodzinie odgrywają wzajemne relacje pomiędzy rodzicami, oparte na miłości i zrozumieniu. W przypadku dezorganizacji rodzina nie jest w stanie realizować podstawowych zadań, role wewnątrzrodzinne ulegają zaburzeniu, łamane są reguły, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się coraz bardziej niezgodne z normami prawnymi i moralnymi oraz oczekiwaniami społecznymi. Przemoc domowa może być zarówno skutkiem, jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie. Należy ją zaklasyfikować do kategorii zachowań negatywnych o dużej szkodliwości społecznej. Rodziny doznające przemocy pozostają w trudnej sytuacji społecznej, co jest podstawą do udzielenia im szczególnej pomocy przy użyciu metod i narzędzi określonych w obecnie obowiązującym porządku prawnym.

Niniejszy program poświęcony jest zjawisku przemocy domowej, jego głównym celem jest przeciwdziałanie przemocy domowej oraz zwiększenie skuteczności ochrony osób doznających przemocy. Program ma sprzyjać wzrostowi efektywności podejmowanych działań przeciwko redukowaniu zjawiska przemocy domowej, w szczególności w dziedzinie profilaktyki, ochrony i wsparcia osób dotkniętych przemocą, a także oddziaływania wobec osób stosujących przemoc. W niniejszym programie wytyczono kierunki działań, jakie Gmina Przyłęk podejmuje i będzie podejmować dla realizacji zadań w zakresie zwalczania i przeciwdziałania przemocy domowej oraz efektywnej ochrony osób doznających przemocy domowej na każdym etapie ich powrotu do normalnego życia. Ponadto w Programie zawarto zasady monitorowania i ewaluacji jego efektów.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024-2027 stanowi wypełnienie zasadniczego zadania określonego w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1249 ze zm.), którym jest opracowanie i realizacja programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej. Program planowany jest w perspektywie kilkuletniej i jest kontynuacją Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2022-2024, ale ze względu na nowelizację przepisów ustawy z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw (t.j. Dz. U. z 2023 r., poz.535) wymaga uzupełnienia oraz aktualizacji.

I. PODSTAWA PRAWNA PROGRAMU.

Niniejszy Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024-2027 powstał w oparciu o literaturę podejmującą problem oraz zapisy ustaw i programów. Nadrzędnym dokumentem regulującym zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej jest ustawa z 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz.U. z 2021 r., poz.1249 ze zm.).

Zadania Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024-2027 realizowane będą także w oparciu o następujące akty:

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (t.j. Dz. U. z 1997 r., nr 78, poz.483 ze zm.);
2. Ustawa z 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz.U. z 2021 r., poz.1249 ze zm.);
3. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2023 r., poz. 901 ze zm.);
4. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r o wspieraniu rodziny i systemu pieczy zastępczej (tj. Dz. U. z 2023, poz. 1426 ze zm.);
5. Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2023 r., poz. 40 ze zm.);
6. Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 1359 ze zm.);
7. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (t.j. Dz.U. z 2022 r., poz. 1138 ze zm.);
8. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (t.j. Dz. U. z 2022 r., poz. 1375 ze zm.);
9. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2023 r., poz. 1939);
10. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2023 r., poz. 2151);
11. Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 o ochronie zdrowia psychicznego (t.j. Dz. U. z 2022 r., poz. 2123 ze zm.)
12. Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (t.j. Dz. U. z 2023 r., poz. 1550 ze zm.);
13. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury „Niebieskie karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska karta” (Dz.U. z 2023 r., poz.1870);
14. Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 21 czerwca 2023 r. w sprawie wzoru pouczenia rodziców, opiekunów prawnych lub faktycznych dziecka, któremu pracownik socjalny zapewnił ochronę w sytuacji zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą domową (Dz. U. z 2023 r., poz. 1159);
15. Uchwała Rady Gminy Przyłęk nr 386/LXXIII/23 z dnia 31 lipca 2023 r. w sprawie trybu i sposobu powoływania oraz odwoływania członków Zespołu Interdyscyplinarnego.

Program jest spójny z:

- a) Rządowym Programem Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030 (Uchwała nr 205 Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2023 r. ,MP z 2023 r., poz. 1232);
- b) Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Przyłęk na lata 2022-2030;
- c) Gminnym Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Przyłęk na lata 2023-2025.

II. PODSTAWOWE INFORMACJE NA TEMAT ZJAWISKA PRZEMOCY DOMOWEJ.

Przemoc jest w Polsce, podobnie jak w innych krajach, jednym z problemów społecznych, który wymaga podejmowania szeroko zakrojonych działań przeciwdziałających temu zjawisku. Przemoc jest zjawiskiem, które występuje powszechnie w naszym społeczeństwie, jest ona obecna w codziennym życiu, zakładzie pracy, szkole, środkach masowego przekazu i w rodzinie. Przemoc doznawana w rodzinie rodzi konsekwencje niezmiernie głębokie i szkodliwe. Daje o sobie znać w postaci zaburzeń emocjonalnych w bliższej lub dalszej perspektywie czasowej. Niebagatelny wpływ na stosowanie przemocy domowej ma dziedziczenie wzorca przemocy ze środowiska pochodzenia. Dzieci, które wychowują się w środowisku domowym z problemem przemocy przyswajają sobie zachowania dorosłych, których są świadkami lub ofiarami. Uczą się, że sposobem rozwiązywania konfliktów jest przemoc. Wpływ na stosowanie przemocy domowej może mieć uzależnienie od alkoholu lub jego nadużywanie. Alkohol osłabia kontrolę nad zachowaniem i zwiększa prawdopodobieństwo reagowania złością i gniewem na niepowodzenia i trudności. Uzależnienie od alkoholu nie zwalnia z odpowiedzialności za swoje czyny, mimo że osoby stosujące przemoc często wykorzystują fakt bycia nietrzeźwym jako czynnik usprawiedliwiający ich zachowanie. Coraz więcej przyczyną przemocy domowej jest uzależnienie nie tylko od alkoholu, ale i od innych substancji psychoaktywnych.

Nowelizacja ustawy o przemocy domowej wprowadziła zmianę terminologii przemocy w rodzinie na przemoc domową, rozszerzyła katalog form przemocy domowej, a także poszerzyła katalog osób doznających przemocy domowej. Najważniejsza zmiana z punktu widzenia bezpieczeństwa małoletnich to uznanie małoletniego będącego świadkiem przemocy domowej jako „osoby doznającej przemocy domowej”. Ponadto nowelizacja zmienia między innymi procedurę „Niebieskie Karty” i wprowadza programy korekcyjno-edukacyjne dla osób stosujących przemoc domową, a także programy psychologiczno-terapeutyczne dla osób stosujących przemoc domową.

Zgodnie z zapisami Ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz. U. z 2021 r., poz. 1249 ze zm.) **przemocą domową** określane jest jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

- a) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- b) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną
- c) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,
- d) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
- e) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej

Nowelizacja ustawy rozszerzyła **katalog osób doznających przemocy domowej**, który obejmować teraz będzie:

- a) małżonka, także w przypadku gdy małżeństwo ustało lub zostało unieważnione, oraz jego wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,

- b) wstępnych i zstępnych oraz ich małżonków,
- c) rodzeństwo oraz ich wstępnych i zstępnych oraz ich małżonków,
- d) osobę pozostającą w stosunku przysposobienia i jej małżonka, oraz ich wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- e) osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości we wspólnym pożyciu oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,,
- f) osobę wspólnie zamieszkującą i gospodarującą oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- g) osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości w trwałej relacji uczuciowej lub fizycznej, niezależnie od wspólnego zamieszkiwania i gospodarowania,
- h) małoletniego wobec którego jest stosowana przemoc domowa,
- i) osobą doznającą przemocy jest również małoletni będący świadkiem przemocy domowej wobec wyżej wymienionych osób.

Aby rozpoznać przemoc wobec najbliższych, należy zwrócić uwagę na cztery charakterystyczne jej kryteria, którymi są intencjonalność, asymetria sił, naruszenie praw i dóbr oraz cierpienie i powstałe szkody.

Intencjonalność - sprawcy przemocy zwykle zachowują się wobec swoich ofiar w sposób nieprzypadkowy i zamierzony. Zamiarem osób stosujących przemoc jest sprawowanie pełnej kontroli nad tym, co robią bliscy i wyznaczenie granic, w jakich mogą oni funkcjonować w rodzinie poprzez określenie co mogą robić, a czego im nie wolno. Sprawcy przemocy mają pewność, że ich działanie jest najlepsze, że mają prawo decydowania o wszystkim, co dotyczy poszczególnych członków rodziny, np. sposobie ubierania się, diecie, porze posiłków, doborze znajomych i przyjaciół, wykonywanej pracy, sposobie wydawania pieniędzy itp.

Asymetria sił - oznacza sytuację, w której jedna z osób jest silniejsza, a druga słabsza. Zwykle to mężczyźni są silniejsi i to oni częściej są sprawcami przemocy, a ofiarami są kobiety. Jednak w przypadku przemocy w rodzinie chodzi również o przewagę emocjonalną, intelektualną, ekonomiczną czy społeczną, które nie mają bezpośredniego związku z płcią. Często osoby postronne nie mogą uwierzyć, że ktoś bardzo dobrze wykształcony i mający dobrą pracę w firmie może być krzywdzony przez kogoś, kto jest słabszy fizycznie, nieśmiały i ma niższy status społeczny.

Naruszenie praw i dóbr osobistych - sprawca przemocy odbiera swoim ofiarom przysługujące im prawa i dobra. Sprawca często atakuje, obraża, ośmiesza, traktuje przedmiotowo, uważając, że nie zasługuje na nic lepszego. Zabrania im kontaktów z najbliższymi, z rodziną, z przyjaciółmi, narusza tajemnicę korespondencji, zabrania posiadania pamiętek rodzinnych, utrudnia życie codzienne.

Szkody i cierpienie ofiar - sprawca poprzez swoje zachowanie wywołuje u ofiar przemocy szkody fizyczne (w wyniku agresji fizycznej, pobicia) i psychiczne, które mogą być konsekwencją przemocy emocjonalnej- deprecjonowania, poniżania, załamania wiary w sens wspólnego życia. Szkody mogą mieć również wymiar materialny i wiązać się np. z niszczeniem ważnych dla tych osób dokumentów, przedmiotów czy pamiętek.

Wyróżnia się najczęstsze formy przemocy:

Przemoc fizyczna – sprawca narusza nietykalność cielesną drugiej osoby, celowym uszkodzeniu ciała, zadaniu bólu bądź groźbie uszkodzeniu ciała poprzez popychanie, odpychanie, obezwładnienie, przytrzymywanie, policzkowanie, szczypanie, kopanie, duszenie, wykręcanie rąk,

bicie otwartą ręką i pięściami, bicie przedmiotami, rzucanie w kogoś przedmiotami, parzenie, polewanie substancjami żrącymi, użycie broni, porzucanie w niebezpiecznej okolicy, nieudzielenie koniecznej pomocy. Z kolei forma bierna przemocy fizycznej przejawia się w zakazach mówienia, chodzenia, załatwiania potrzeb fizjologicznych lub zamknięciu osoby doznającej przemocy w areszcie domowym lub odosobnieniu.

Przemoc psychiczna – sprawca narusza godność osobistą ofiary. To najczęstsza forma przemocy w rodzinie i określa najszerszy wachlarz zachowań – od codziennej krytyki i upokarzania, po dotkliwe wyzwiska, groźby, zastraszanie, szantażowanie (np. zabranie dzieci, samobójstwem), nękanie, śledzenie, stawianie zakazów (np. wychodzenia z domu, kontaktowania się z rodziną, przyjaciółmi). Przemoc psychiczna może polegać również na niszczeniu przedmiotów mających wartość dla osoby poniżanej.

Przemoc seksualna – sprawca narusza sferę seksualną ofiary, tzn. siłą lub groźbami zmusza do współżycia, gwałci lub nakłania do innych praktyk seksualnych wbrew jej woli. Do przemocy seksualnej zalicza się także głośnie komentowanie wyglądu drugiej osoby, wyśmiewanie go, ocenianie sprawności seksualnej itp.

Przemoc ekonomiczna – sprawca narusza własność ofiary lub ją zaniedbuje. Przemoc tego typu obejmuje takie zachowania jak okradanie, celowe niszczenie czyjejś własności, zabieranie pieniędzy, dokumentów, zaciąganie pożyczek na wspólne konto bez wiedzy lub pozwolenia drugiej osoby, zmuszanie do spłacania długów, wyprzedawanie wspólnego majątku bez wcześniejszego uzgodnienia itp. Przemocą ekonomiczną nazywa się też przypadki zaniedbywania dzieci przez rodziców – niezapewnianie im godziwych warunków do życia, pozbawianie jedzenia, odzieży, brak opieki w chorobie, brak wsparcia psychicznego i materialnego.

Przemoc cyfrowa - znana również jako cyberprzemoc, to rodzaj przemocy wobec innych osób, którą stosuje się za pomocą nowoczesnych technologii, takich jak internet, media społecznościowe czy komunikatory internetowe. Przykładem takiej przemocy za pomocą środków komunikacji elektronicznej jest wyzywanie, straszenie, poniżanie osoby w internecie lub przy użyciu telefonu, robienie jej zdjęć lub rejestrowanie filmów bez jej zgody, publikowanie w internecie lub rozsyłanie telefonem zdjęć, filmów lub tekstów które ją obrażają lub ośmieszają i inne. Przemoc cyfrowa może prowadzić do negatywnych konsekwencji, takich jak depresja, lęk, izolacja, a nawet samobójstwo.

Inny rodzaj zachowań: zaniedbanie, niezaspokajanie podstawowych potrzeb biologicznych, psychicznych i innych, niszczenie rzeczy osobistych, demolowanie mieszkania, wynoszenie sprzętów domowych i ich sprzedawanie, pozostawienie bez opieki osoby, która z powodu choroby lub niepełnosprawności, lub wieku nie może samodzielnie zaspokoić swoich potrzeb, zmuszanie do picia alkoholu, zmuszanie do zażywania środków odurzających, substancji psychotropowych lub leków i inne.

Fazy przemocy

Osoby dotknięte przemocą często doświadczają kilku form jednocześnie. Przemoc domowa ma tragiczne konsekwencje i jest zjawiskiem wysoce szkodliwym. Oprócz szkód fizycznych w postaci obrażeń ciała, które występują bezpośrednio po akcie przemocy fizycznej lub seksualnej powoduje również szkody psychiczne, które pojawiają się z czasem i wymagają często długotrwałego oraz profesjonalnego leczenia. Należą do nich m.in. zespół zaburzeń stresu pourazowego, uzależnienie od alkoholu, narkotyków, leków, zaburzenia depresyjne i lekowe. Przemoc domowa rzadko jest incydem jednorazowym. Ze względu na jej długotrwały i cykliczny charakter wyróżniamy fazy powtarzającego się cyklu:

- **Faza narastania napięcia** nazywana jest okresem „ciszy przed burzą”. W rodzinie wyczuwalne jest coraz silniejsze napięcie, które zwiastuje, że nieuchronnie zbliża się „coś niedobrego”. Sprawca przemocy każde zachowanie swoich najbliższych wykorzystuje jako pretekst do sprzeczki, jest poirytowany, drażliwy, wybuchowy. Jego stan emocjonalny udziela się członkom rodziny, ponieważ wyczuwając jego emocje starają się uniknąć sytuacji, która wywołałaby wybuch agresji. Starają się spełniać jego oczekiwania, zaspokajać jego potrzeby, ale i tak ich starania nie przynoszą efektu. Najmniejszy pretekst wystarcza, aby doszło do

- **wybuchu** i poważnego aktu przemocy. Po fazie wybuchu, która służy także do rozładowania napięcia w rodzinie osoba doznająca przemocy decyduje się na poszukiwanie pomocy: powiadamia policję i inne służby, uruchamia procedury prawne, podejmuje decyzje o rozstaniu ze stosującym przemoc partnerem. Może on przeżywać poczucie winy, może starać się naprawiać szkody, przepraszać, obiecywać, że podobna sytuacja nigdy się nie powtórzy. Zachowuje się w taki sposób, że osoba która została skrzywdzona zaczyna wierzyć, że przemoc była incydentem, który nigdy już się nie powtórzy. W tym czasie osoba doznająca przemocy często rezygnuje z działań, które rozpoczęła, żeby ratować siebie i swoje dzieci. Wycofuje się ze współpracy ze specjalistami, próbuje anulować uruchomione procedury prawne i interwencyjne. Uzasadnieniem staje się fakt, że sytuacja domowa nie tylko normalizuje się, ale wręcz zmienia się w okres

- **miodowego miesiąca** - sprawca przemocy staje się troskliwym rodzicem, opiekuńczym partnerem, itp. Dzieje się tak do czasu, kiedy w rodzinie znów zaczyna się napięcie. Fazy w cyklu się powtarzają, jednak w miarę upływu czasu faza „miodowego miesiąca” staje się coraz krótsza, faza wybuchu zaś coraz bardziej niebezpieczna i zagrażająca zdrowiu, a nawet życiu ofiar.

Mówi się, że osoby doznające przemocy domowej przechodzą „pranie mózgu”. Polega ono na systematycznym i celowym oddziaływaniu na człowieka w celu zmiany jego przekonań, postaw, uczuć, potrzeb. Sprawca przemocy straszy, grozi, szantażuje, przekonuje, że wyłącznie od niego zależy to co się stanie z osobą, która doznaje przemocy. Izoluje ją od bliskich i znajomych tak, aby nie posiadała wsparcia z zewnątrz i była pozbawiona możliwości uzyskania pomocy. Ignoruje wszystkie potrzeby swojej ofiary i zaburza jej poczucie bezpieczeństwa. Doprowadza ją do wyczerpania fizycznego i psychicznego. Manipuluje nią i sprawia, że ma trudności z właściwą oceną tego, czego doświadcza, oraz ma problem z samooceną i poczuciem własnej sprawczości. W konsekwencji osoba doznająca przemocy nie jest w stanie podjąć ryzyka i sprzeciwić się sprawcy, ponieważ każde jej działanie jest analizowane pod kątem tego, co on powie, co zrobi i jak zareaguje.

III. DIAGNOZA ZJAWISKA PRZEMOCY W GMINIE PRZYŁĘK.

W celu prawidłowego zaplanowania działań niezbędne jest dokonanie analizy problemów społecznych w Gminie Przyłęk z uwzględnieniem problemu przemocy. Diagnoza powstała na podstawie ankiety anonimowej wśród mieszkańców Gminy, danych zebranych na podstawie informacji statystycznych otrzymanych od instytucji realizujących zadania w ramach systemu przeciwdziałania przemocy domowej, czyli między innymi Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Przyłęku, Zespołu Interdyscyplinarnego Gminy Przyłęk, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii.

Z przeprowadzonej anonimowej ankiety na terenie gminy Przyłęk, wynika że niebagatelny i zarazem największy wpływ na stosowanie przemocy domowej ma uzależnienie od alkoholu lub jego nadużywanie oraz sięganie po narkotyki. Na drugim

miejscu wpływ na stosowanie przemocy domowej mają wszelkie choroby psychiczne i inne zaburzenia natury psychologicznej. Niestety jest to poważny problem, zwłaszcza po trwającym okresie pandemii spowodowanej przez covid-19. Izolacja, wysoki poziom stresu niekorzystnie odbiły się na zdrowiu psychicznym zarówno dzieci jak i dorosłych. Ponadto z wielu badań wynika, że w okresie pandemii nasiliła się przemoc wobec dzieci – częściej i więcej przebywały blisko oprawcy. Z ankiety wynika również, że przemoc stosują głównie mężczyźni i w nielicznych przypadkach dorosłe dzieci. Najbardziej rozpowszechnioną formą przemocy na terenie gminy Przyłęk jest przemoc fizyczna oraz psychiczna, niewielki odsetek stanowiło zaniedbanie i przemoc ekonomiczna. Duża część osób wskazała jako źródło przemocy domowej dziedziczenie wzorca przemocy ze środowiska pochodzenia. Dzieci wychowujące się w środowisku domowym z problemem przemocy przyswajają sobie zachowania dorosłych, których są świadkami lub ofiarami. Uczą się, że sposobem rozwiązywania konfliktów jest przemoc. Na terenie gminy Przyłęk wpływ na stosowanie przemocy domowej mają także brak wsparcia i niskie kompetencje wychowawcze. Jeśli chodzi o wiedzę badanych mieszkańców gminy Przyłęk na temat występowania przemocy domowej w najbliższym sąsiedztwie (rodzina, znajomi, sąsiedztwo), to zdania są podzielone: połowa ankietowanych ma wiedzę o przemoc w swoim środowisku, a druga połowa nie ma wiedzy. Wydaje się, że w praktyce waga tego problemu jest większa, bo ludzie, którzy realnie obserwują przemoc w swoim otoczeniu, rzeczywiście boją się reagować lub też nie wiedzą, co powinni zrobić. Z tego względu działania edukacyjne i kampanie społeczne powinny koncentrować się na świadkach przemocy i na tym jak należy reagować w sytuacji bycia świadkiem przemocy. Połowa badanych zareagowała lub byłaby w stanie zareagować, gdyby sytuacja przemocy domowej miała miejsce w najbliższym otoczeniu, i zrobiłaby to zdecydowanie i jawnie, natomiast połowa osób raczej anonimowo i wolałaby żeby zrobił to ktoś za niego. Nikt z ankietowanych nie wskazał, że lepiej nie wtrącać się w życie rodzin doznających przemocy. Ankieta pokazała, że zwiększa się świadomość mieszkańców gminy Przyłęk na temat zjawiska przemocy. Mieszkańcy mają wiedzę czym jest przemoc domowa, nie stosują jej i reagują na problem. Pojedyncze osoby wskazały, że czasami przemoc jest uzasadniona i nie należy wtrącać się w sprawy rodzinne. Prawie każdy mieszkaniec gminy Przyłęk w ankiecie wskazał, że ma wiedzę na temat instytucji wsparcia na terenie gminy dla osób doświadczających przemocy domowej i najczęściej wybieraną instytucją taką byłby gminny ośrodek pomocy społecznej, pracownik socjalny oraz dzielnicowy komendy policji. Zdaniem ankietowanych na terenie gminy Przyłęk zjawisko przemocy domowej występuje tylko w incydentalnych sytuacjach i dotyczy określonych środowisk. Duża część ankietowanych wyraziła chęć poszerzenia swojej wiedzy w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej poprzez udział w wykładach, spotkaniach, warsztatach organizowanych bezpłatnie przez instytucje na terenie gminy. Większość ankietowanych ma wiedzę na temat procedury Niebieskiej Karty i działań z nią związanych, ale nie zna szczegółów.

Zjawisko przemocy jest problemem trudnym do zdiagnozowania ze względu na złożoność form, jakie przybiera, ale także postawę osób doświadczających przemocy, które często z różnych przyczyn nie zgłaszają problemu odpowiednim służbom. Sprawcami przemocy są najczęściej osoby najbliższe, w przypadku osób dorosłych małżonkowie i partnerzy, w odniesieniu do dzieci rodzice. W przypadku przemocy wobec osób dorosłych najczęstszą okolicznością towarzyszącą aktom przemocy jest alkohol. Aktom przemocy wobec dzieci towarzyszą inne sytuacje kryzysowe w rodzinie. Wskazania te można uznać za istotne w kontekście możliwości przeciwdziałania przemocy w rodzinie poprzez wczesną diagnostykę problemów rodziny i udzielenie odpowiedniego wsparcia.

Na terenie gminy Przyłęk przemoc występuje w rodzinach o różnym statusie społecznym, często łączy się z problemem uzależnienia, bezrobociem, niskimi dochodami

i brakiem umiejętności rodzicielskich, To stres związany z aktualną sytuacją socjalno-ekonomiczną rodziny jest istotnym czynnikiem sprzyjającym występowaniu przemocy. Osamotnienie rodziny znajdującej się w trudnej sytuacji życiowej, izolacja, brak wsparcia z zewnątrz osobistego lub instytucjonalnego w sposób znaczący może wpływać na nasilenie zachowań związanych z przemocą.

Według danych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Zwoleniu liczba osób bezrobotnych w Gminie Przyłęk wygląda następująco:

Tabela 1. Liczba osób bezrobotnych w Gminie Przyłęk.

rok	2019	2020	2021	2022
Bezrobotni ogółem	167	221	187	201
Bezrobotni z prawem do zasiłku	23	40	24	33

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z PUP w Zwoleniu

Bezrobocie niekorzystanie wpływa na poziom życia ludności. W 2020 r w porównaniu do roku poprzedniego bezrobocie zwiększyło się na co wpływ miała występująca pandemia COVID-19. Mimo spadku bezrobocie w 2021 roku jest to nadal jeden z ważniejszych i trudniejszych problemów lokalnych. Negatywne ekonomiczne i społeczne skutki bezrobocia dla rodzin to przede wszystkim pogorszenie sytuacji materialnej, pogorszenie stanu zdrowia, zaburzenia relacji między członkami rodziny czy wzrost zachowań patologicznych, m in. przemoc, uzależnienie od alkoholu, itp. Jak wynika z tabeli poniżej głównymi powodami przyznawania pomocy w latach 2019-2022 w Gminie Przyłęk było bezrobocie, ubóstwo oraz długotrwała i ciężka choroba.

Tabela 2. Główne powody przyznawania pomocy w latach 2019-2022.

Powód przyznania pomocy	2019		2020		2021		2022	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Ubóstwo	89	231	70	173	80	171	67	157
Bezrobocie	78	160	80	152	65	121	53	100
Niepełnosprawność	57	105	45	73	46	73	43	66
Długotrwała lub ciężka choroba	101	187	70	163	60	111	51	96
Alkoholizm	2	5	3	10	2	8	2	5
Bezdomność	0	0	4	4	10	10	5	5
Bezradność w sprawach	13	37	13	40	8	22	11	33

opiekunco - wychowaw czych								
Trudności w przystosow aniu się po wyjściu z zakładu karnego	4	81	3	4	0	0	1	1
Sytuacja kryzysowa	0	0	0	0	0	0	2	3
Razem	303	722	244	607	263	581	185	432

Na terenie gminy Przyłęk działania wynikające z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej koordynuje Zespół Interdyscyplinarny. Zespół został powołany Uchwałą Nr 386/LXXIII/23 Rady Gminy Przyłęk z dnia 31 lipca 2023 r. w sprawie trybu i sposobu powoływania oraz odwoływania członków Zespołu Interdyscyplinarnego oraz Zarządzeniem Nr 108/2023 Wójta Gminy Przyłęk z dnia 11 września 2023 r. w sprawie powołania członków Zespołu Interdyscyplinarnego w Przyłęku. Zespół interdyscyplinarny to grupa specjalistów z różnych instytucji, łącząca swoją wiedzę, umiejętności oraz możliwości wynikające z instytucji, którą reprezentuje, podejmująca współpracę i skoordynowane działania mające na celu niesienie pomocy osobom pokrzywdzonym oraz przeciwdziałanie zjawisku przemocy na terenie gminy Przyłęk. Członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego wykonują zadania w ramach obowiązków zawodowych i służbowych lub społecznie. W skład zespołu wchodzi przedstawiciele: rodzinny kurator zawodowy Sądu Rejonowego w Zwoleniu, dzielnicowy Komendy Powiatowej Policji w Zwoleniu, czterech pedagogów szkolnych, pracownicy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Przyłęku, kierownik Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Przyłęku, drużyna przedstawiciel Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej, członek Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii. Posiedzenia Zespołu odbywają się raz na dwa miesiące. Do zadań Zespołu Interdyscyplinarnego należy tworzenie warunków umożliwiających realizację zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej oraz integrowanie i koordynowanie działań podmiotów, o których mowa w art. 9a ust. 3– 5 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz. U. z 2021r., poz. 1249 ze zm.), w szczególności przez:

- a) diagnozowanie problemu przemocy domowej na poziomie lokalnym;
- b) inicjowanie działań profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych mających na celu przeciwdziałanie przemocy domowej i powierzanie ich wykonania właściwym podmiotom;
- c) inicjowanie działań w stosunku do osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową;
- d) opracowanie projektu gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej;
- e) rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym;
- f) powoływanie grup diagnostyczno-pomocowych i bieżące monitorowanie realizowanych przez nie zadań;
- g) monitorowanie procedury „Niebieskie Karty”;
- h) przekazywanie informacji, o której mowa w art. 9e ust. 3, oraz dokumentacji, o której mowa w art. 9c ust. 5a;

- i) kierowanie osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc domową lub programie psychologiczno-terapeutycznym dla osób stosujących przemoc domową;
- j) składanie, na wniosek grupy diagnostyczno-pomocowej, zawiadomienia o popełnieniu przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia, o którym mowa w art. 66c ustawy z dnia 20 maja 1971 r. Kodeks wykroczeń (Dz. U. z 2022 r. poz. 2151, 2311, 2581 i 2600 oraz z 2023 r. poz. 289 i 535).

Podstawą podejmowanej interwencji w środowisku wobec osób dotkniętych przemocą domową jest tzw. procedura „Niebieskie Karty”. Procedura ta obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli: jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty, ochrony zdrowia, organizacji pozarządowych, kuratorów sądowych, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy domowej. Do pracy z każdą rodziną dotkniętą przemocą Zespół Interdyscyplinarny powołuje grupę diagnostyczno-pomocową, w skład której wchodzi pracownik socjalny jednostki organizacyjnej pomocy społecznej oraz funkcjonariusz policji, a grupę można rozszerzyć o przedstawicieli innych podmiotów zgodnie z wytycznymi ustawy.

Tabela 3. Liczba przyjętych Niebieskich Kart w latach 2019-2022.

Liczba sporządzonych „Niebieskich Kart”	2019	2020	2021	2022
Liczba sporządzonych „ Niebieskich Kart”-A	7	7	7	5
Liczba sporządzonych „ Niebieskich Kart”-C	7	5	6	5
Liczba sporządzonych „ Niebieskich Kart”-D	5	7	3	5

Źródło: opracowanie własne

Tabela 4. Liczba założonych Niebieskich Kart w latach 2019-2022.

Instytucja zakładająca Niebieską kartę”	2019	2020	2021	2022
Policja	6	7	7	5
GOPS	1	0	0	0
GKRPA	0	0	0	0
Oświata	0	0	0	0
Służba zdrowia	0	0	0	0
Razem	7	7	7	5

Źródło: opracowanie własne

Z analizy dokumentów wynika, że procedurę Niebieskiej Karty” rozpoczynają najczęściej przedstawiciele Komendy Powiatowej Policji w Zwoleniu, co wiąże się głównie z działaniami

funkcjonariuszy policji w ramach interwencji domowych. Trudno jest jednoznacznie określić wielkość zjawiska przemocy na terenie gminy Przyłęk ze względu na występowanie przemocy ukrytej, nie ujętej w statystykach z powodu braku informacji na temat jej występowania. Obecne założenia procedury Niebieskiej Karty zakładają bliską współpracę różnych służb i instytucji związanych z przeciwdziałaniem przemocy domowej, których celem jest przede wszystkim zapobieganie dalszemu szerzeniu się przemocy oraz opracowanie i realizacja planu pomocy dla osób doznających przemocy domowej.

IV. ZASADY DZIAŁANIA PROGRAMU.

W zakresie udzielania pomocy osobom doznającym przemocy, stosującym przemoc oraz podnoszenia świadomości społecznej na temat przyczyn i skutków przemocy domowej Program oparty jest na zasadach:

1. Jawności działań organów władzy publicznej oraz podmiotów realizujących zadania publiczne w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej,
2. Szczególnej ochrony dzieci z zachowaniem prawa do wychowania w rodzinie, poprzez udzielenie rodzinie wsparcia do prawidłowego funkcjonowania,
3. Wzajemna współpraca i współdziałanie organów władzy publicznej oraz organizacji pozarządowych

V. ANALIZA SWOT ZJAWISKA PRZEMOCY.

Analiza SWOT jest najczęściej stosowanym narzędziem w planowaniu strategicznym, a służy zgromadzeniu i uporządkowaniu danych, dzięki którym można dokonać analizy perspektyw na przyszłość oraz wysnuć wnioski strategiczne dla danej jednostki osadniczej. Dzięki zastosowaniu techniki SWOT ocenie poddawane są zarówno wewnętrzne, jak i zewnętrzne czynniki, które mogą mieć wpływ na rozwój gminy. Poprzez analizę zasobów i otoczenia gminy możliwe jest określenie jej priorytetów rozwojowych. Skrót SWOT to akronim czterech angielskich słów, które zarazem stanowią cztery elementy tej techniki. Są to **S**trengths (mocne strony), **W**eaknesses (słabe strony), **O**pportunities (szanse), **T**hreats (zagrożenia).

S (Strengths) - mocne strony gminy, to walory, wynikające z uwarunkowań wewnętrznych gminy, które w pozytywny sposób wyróżniają ją spośród innych. Mocne strony mogą być zarówno obiektywnie dane przez naturę (np. liczba osób w wieku produkcyjnym), jak i być zasługą lokalnej społeczności (np. wysoki poziom mobilności i przedsiębiorczości).

W (Weaknesses) – słabe strony, które jeśli nie zostaną wyeliminowane bądź zniwelowane mogą hamować rozwój gminy. To konsekwencja ograniczeń zasobów i niedostatecznego ukształtowania uwarunkowań wewnętrznych. Mogą one dotyczyć całej gminy, jak i jej części, mogą dotyczyć wszystkich aspektów funkcjonowania gminy, bądź jej poszczególnych elementów.

O (Opporunities) – szanse czyli zewnętrzne zjawiska i tendencje występujące w otoczeniu, które odpowiednio wykorzystane będą impulsem rozwoju oraz osłabiają występujące negatywne zjawiska.

T (Threats) – zagrożenia czyli wszystkie zewnętrzne zjawiska postrzegane jako bariery dla rozwoju gminy, utrudnienia, dodatkowe koszty działania. Istnienie zagrożeń musi być brane pod uwagę przy planowaniu podejmowanych działań.

Właściwe zdiagnozowanie poszczególnych czynników pozwoli na osiągnięcie celów, którym służy analiza SWOT. Celem tym jest unikanie zagrożeń, wykorzystywanie szans, wzmacnianie słabych stron oraz opieranie się na mocnych stronach.

Tabela 5. Analiza SWOT w zakresie problemu przemocy.

Mocne strony	Słabe strony
1. Działanie Zespołu Interdyscyplinarnego, grup diagnostyczno-pomocowych oraz instytucji działających w zakresie przeciwdziałania przemocy. 2. Wyspecjalizowana kadra posiadająca wiedzę z zakresu pracy z rodzinami dotkniętymi zjawiskiem przemocy. 3. Zwiększająca się świadomość społeczna dotycząca problemu przemocy domowej i reagowanie na sytuacje przemocowe. 4. Upowszechnianie wśród dzieci i młodzieży działań informacyjnych, profilaktycznych i edukacyjnych w zakresie przeciwdziałania przemocy. 5. Zapewnienie rodzinom dotkniętym problemem przemocy oraz uzależnień dostępu do specjalistycznego wsparcia. 6. Duża ilość szkoleń z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej. 7. Dobre rozpoznanie środowiska przez pracowników socjalnych. 8. Zaangażowanie oraz dobra współpraca wielu podmiotów w działaniach na rzecz dzieci i rodzin w zakresie przeciwdziałania przemocy (m.in. policja, placówki oświatowe, służba zdrowia, kuratorzy, GOPS, GKRPA). 9. Nakaz natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia lub zakaz zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia (policja).	1. Długi okres rozstrzygania spraw w sądach. 2. Zatajenie przez członków rodziny i bliskich przemocy domowej. 3. Brak mieszkań socjalnych dla osób doświadczających przemocy. 4. Brak w gminie organizacji pozarządowych działających w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej. 5. Zbyt mała dostępność do specjalistów: psychologa, terapeuty rodzinnego. 6. Zjawisko przemocy mocno zakorzenione w obyczajowości, utrwalone i podtrzymywane przez stereotypy. 7. Wycofanie zeznań przez osoby doznające przemocy, co utrudnia udzielenie pomocy. 8. Brak współdziałania ze strony osoby doznającej przemocy.
Szanse	Zagrożenia
1. Integrowanie i koordynowanie działań w środowisku lokalnym przez Zespół Interdyscyplinarny oraz rozwiązywanie problemów poszczególnych rodziny przez grupy diagnostyczno-pomocowe. 2. Zwiększająca się dostępność specjalistycznego wsparcia dla osób doznających przemocy domowej.	1. Współwystępowania problemów uzależnień od alkoholu i innych środków odurzających ze zjawiskiem przemocy. 2. Społeczne odczucie o zbyt niskich karach dla sprawców przemocy domowej w stosunku do rangi popełnionych czynów (zwłaszcza w razie warunkowego zawieszenia kary).

3. Możliwość wykorzystania istniejących przepisów prawa. 4. Zmiana postaw społecznych, obalanie mitów, stereotypów na temat przemocy. 5. Zwiększenie działań informacyjnych dotyczących problematyki uzależnień od alkoholu i innych środków odurzających oraz przemocy domowej. 6. Wzrost kompetencji pracowników służb i instytucji realizujących zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy domowej.	3. Bezradność rodzin w sprawach opiekuńczo –wychowawczych. 4. Niechęć do współpracy osób ze strony doświadczających przemocy domowej - poczucie zagrożenia. 5. Utrzymujące w społeczeństwie przekonania i stereotypy dotyczące przemocy oraz przyzwolenie społeczne na stosowanie przemocy domowej (negatywne wzorce zachowań). 6. Duże bezrobocie na terenie gminy.
---	---

VI. CELE PROGRAMU.

Cel główny:

Głównym celem Programu jest ograniczenie skali zjawiska przemocy domowej oraz zwiększenie dostępności i skuteczności profesjonalnej pomocy dla osób doświadczających przemocy w Gminie Przyłęk.

Cele szczegółowe:

1. Rozwijanie działań profilaktycznych i edukacyjnych zmierzających do podniesienia poziomu wiedzy i świadomości lokalnej dotyczącej przemocy domowej.

- 1.1. Podniesienie poziomu wiedzy na temat zjawiska przemocy domowej, zmiana mentalności i uwrażliwienie mieszkańców Gminy Przyłęk na problematykę przemocy.

Odpowiedzialny za realizację: Urząd Gminy Przyłęk, GOPS w Przyłęku, GKRPA, Zespół Interdyscyplinarny Gminy Przyłęk, placówki oświatowe, służba zdrowia, sołtysi, policja.

Sposób realizacji: rozpowszechnianie ulotek, broszur i plakatów na terenie Gminy Przyłęk m.in. w szkołach, ośrodkach zdrowia, umieszczanie ich w miejscach ogólnie dostępnych.

Harmonogram: 2024-2027

Wskaźniki realizacji: liczba rozpowszechnionych ulotek, broszur plakatów.

- 1.2. Prowadzenie działań edukacyjnych dla dzieci i młodzieży z zakresu rozwiązywania konfliktów bez użycia przemocy, radzenia sobie z przejawami agresji i przemocy. Prowadzenie w placówkach oświaty kampanii, konkursów i zajęć edukacyjnych mających na celu podniesienie świadomości uczniów na temat zagrożeń związanych z przemocą i cyberprzemocą.

Odpowiedzialny za realizację: GOPS w Przyłęku, GKRPA, Zespół Interdyscyplinarny Gminy Przyłęk, placówki oświatowe, policja.

Sposób realizacji: organizacja pogadarek, spotkań w zakresie problematyki przemocy domowej.

Harmonogram: 2024-2027

Wskaźniki realizacji: liczba pogadań, liczba spotkań.

- 1.3. Prowadzenie edukacji w celu wzmocnienia kompetencji wychowawczych rodziców. Zwiększenie świadomości rodziców na temat negatywnych konsekwencji stosowania agresji w procesie wychowania, przy jednoczesnej edukacji w zakresie innych skutecznych i bezpiecznych dla rozwoju dziecka metod wychowawczych.

Odpowiedzialny za realizację: GOPS w Przyłęku, służba zdrowia, policja, placówki oświatowe.

Sposób realizacji: szeroko rozumiana praca socjalna, udzielanie indywidualnych porad

Harmonogram: 2024-2027

Wskaźniki realizacji: liczba rodzin objętych pracą socjalną

2. Rozwijanie działań mających na celu zwiększenie pomocy i ochrony wobec osób doświadczających przemocy domowej.

- 2.1. Udzielanie pomocy i wsparcia dla osób doświadczających przemocy domowej.

Odpowiedzialny za realizację: GOPS w Przyłęku, Zespół Interdyscyplinarny Gminy Przyłek, policja.

Sposób realizacji: podejmowanie interwencji w rodzinie dotkniętej przemocą- procedura „Niebieskiej Karty”, udzielanie informacji na temat istniejących form pomocy, w szczególności: medycznej, psychologicznej, pedagogicznej, prawnej, socjalnej, zawodowej i rodzinnej.

Harmonogram: 2024-2027

Wskaźniki realizacji: liczba niebieskich kart, liczba osób którym udzielono pomocy.

- 2.2. Wspieranie i rozwijanie podmiotów, które udzielają pomocy osobom doświadczającym przemocy domowej.

Odpowiedzialny za realizację: Zespół Interdyscyplinarny Gminy Przyłek, policja.

Sposób realizacji: interwencje Zespołu Interdyscyplinarnego lub grup diagnostyczno-pomocowych, działania edukacyjno- wspierające, dalsza działalność Zespołu Interdyscyplinarnego

Harmonogram: 2024-2027

Wskaźniki realizacji: liczba spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego, liczba spotkań grup diagnostyczno-pomocowych, liczba zakończonych procedur „ Niebieskiej Karty” (ustanie przemocy w rodzinie i uzasadnionym przypuszczeniu o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy czy rozstrzygnięciu o braku zasadności podejmowanych działań).

- 2.3.** Wizyty pracowników socjalnych i dzielnicowych w ramach monitoringu rodzin, gdzie występuje przemoc domowa.

Odpowiedzialny za realizację: GOPS w Przyłęku, policja, Zespół Interdyscyplinarny Gminy Przyłek.

Sposób realizacji: wizyty w godzinach pracy Ośrodka pracowników socjalnych i dzielnicowych w rodzinach gdzie występuje przemoc i wszczęto procedurę „Niebieskiej Karty”.

Harmonogram: 2024-2027

Wskaźniki realizacji: Liczba rodzin w środowisku objętych monitoringiem

3. Podejmowanie działań wobec osób podejrzewanych i wobec osób stosujących przemoc domową.

- 3.1.** Oddziaływanie psychologiczne i terapeutyczne na osoby stosujące przemoc.

Odpowiedzialny za realizację: GOPS w Przyłęku, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii, Zespół Interdyscyplinarny Gminy Przyłek, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Zwoleniu.

Sposób realizacji: stosowanie procedury „Niebieskiej Karty”, informowanie o konsekwencjach stosowania przemocy domowej, kierowanie osób do programów korekcyjno-edukacyjnych lub psychologiczno-terapeutycznych, zgłaszanie osób stosujących przemoc i nadużywających alkoholu na leczenie odwykowe.

Harmonogram: 2024-2027

Wskaźniki realizacji: Liczba wszczętych procedur „Niebieskiej Karty”, liczba osób którym udzielono informacji, liczba osób skierowanych do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych czy psychologiczno-terapeutycznych, liczba osób zgłoszonych na leczenie odwykowe, liczba spraw skierowanych do sądu.

- 3.2.** Rozpowszechnianie informacji na temat konsekwencji stosowania przemocy domowej.

Odpowiedzialny za realizację: GOPS w Przyłęku, Zespół Interdyscyplinarny Gminy Przyłek, Urząd Gminy Przyłek, policja.

Sposób realizacji: opracowanie i zamieszczenie informacji na stronie internetowej gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Przyłęku.

Harmonogram: 2024-2027

Wskaźniki realizacji: Liczba udostępnionych materiałów informacyjnych.

4. Rozszerzenie kompetencji osób realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.

- 4.1.** Organizacja szkoleń, podnoszenie wiedzy z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej dla osób, które na co dzień zajmują się problematyką przemocy:

pedagogów szkolnych, funkcjonariuszy policji, pracowników socjalnych, asystentów rodziny, ochrony zdrowia, kuratorów sądowych i społecznych, członków zespołu interdyscyplinarnego.

Odpowiedzialny za realizację: GOPS w Przyłęku, policja, Zespół Interdyscyplinarny Gminy Przyłek

Sposób realizacji: organizacja szkoleń i konferencji, uczestnictwo w szkoleniach i konferencjach

Harmonogram: 2024-2027

Wskaźniki realizacji: Liczba przeszkolonych osób, liczba osób, które będą uczestniczyły w szkoleniach i konferencjach.

VII. ADRESACI PROGRAMU.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024-2027 skierowany jest do mieszkańców Gminy Przyłek i obejmuje w szczególności:

1. Osoby uwikłane w przemoc domową, czyli zarówno osoby wobec których istnieje podejrzenie, że doznają przemocy, osoby wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc oraz świadkowie przemocy domowej.
2. Mieszkańcy Gminy Przyłek, w tym osoby zagrożone przemocą domową,
3. Przedstawiciele instytucji i służb – podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.
4. Osób uzależnionych od alkoholu lub innych środków odurzających,
5. Rodzin doświadczających problemów opiekuńczo-wychowawczych,
6. Specjalistów zajmujących się zawodowo udzielaniem wsparcia społecznego.

VIII. REALIZACJA PROGRAMU.

Pełna realizacja wyznaczonych celów uzależniona jest od stopnia zaangażowania podmiotów i osób działających w obszarze wsparcia społecznego, liderów samorządowych Gminy, a także wielkości środków finansowych przeznaczonych na realizację programu. Program realizowany będzie przez Zespół Interdyscyplinarny działający na terenie Gminy, w skład którego wchodzi:

1. Pracownicy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Przyłęku.
2. Przedstawiciele Policji.
3. Przedstawiciele Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii.
4. Przedstawiciele ochrony zdrowia.
5. Przedstawiciele oświaty.
6. Przedstawiciele organizacji pozarządowej.
7. Rodzinny Kurator Zawodowy Sądu Rejonowego w Zwoleniu.

IX. ZASOBY GMINY PRZYŁĘK W ZAKRESIE REALIZACJI PROGRAMU

1. Zasoby Instytucjonalne Gminy:

- a) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Przyłęku
- b) Urząd Gminy Przyłek
- c) Zespół Interdyscyplinarny Gminy Przyłek

- d) Komenda Powiatowa Policji w Zwoleniu
- e) Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii w Przyłęku
- f) Placówki szkolne
- g) Placówki ochrony zdrowia
- h) Organizacje pozarządowe i instytucje kościelne
- i) Sąd Rejonowy w Zwoleniu
- j) Prokuratura Rejonowa w Zwoleniu
- k) Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Zwoleniu
- l) Sołtysi

2. Zasoby ludzkie- porady specjalistów działających w sferze przemocy domowej

X. FINANSOWANIE PROGRAMU

Źródłem finansowania Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024- 2027 będą środki własne gminy będące w budżecie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Przyłęku na realizację zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej, dotacje celowe, środki zewnętrzne pozyskiwane z innych źródeł.

XI. MONITORING I EWALUACJA

Celem monitorowania Programu jest pokazanie wiarygodnych, rzetelnych informacji o stanie zaawansowanych prac, postępach, uchybieniach w realizacji zadań czy zaniechaniu realizacji zadania z uzasadnioną przyczyną. Monitoring będzie polegał na gromadzeniu i opracowaniu informacji i danych zebranych od wszystkich podmiotów zaangażowanych w realizację działań programowych. Umożliwi to bieżącą ocenę realizacji zaplanowanych działań.

Wnioski z monitoringu w formie sprawozdania będą stanowić jeden z elementów aktualizacji programu. Sprawozdanie z monitoringu będzie sporządzane do dnia 31 marca każdego roku i przekładane Radzie Gminy Przyłek przez Kierownika GOPS w Przyłęku.

Wskaźnikami ewaluacji będą:

1. Liczba interwencji domowych, w tym z powodu przemocy domowej
2. Liczba pokrzywdzonych w wyniku przemocy domowej,
3. Liczba sprawców przemocy domowej,
4. Liczba sprawców przemocy domowej pod wpływem alkoholu,
5. Liczba wszczętych procedur „Niebieskiej Karty”,
6. Liczba osób przeszkolonych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej,
7. Liczba osób biorących udział w programach korekcyjno- edukacyjnych czy psychologiczno-terapeutycznych,
8. Liczba działań profilaktycznych w placówkach oświatowych.

Ewaluacja pozwoli na dostosowanie form wsparcia do potrzeb i problemów istniejących w Gminie Przyłęk oraz na zwiększenie dostępności działań z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej. Ewaluację Programu prowadzić będzie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Przyłęku we współpracy z wszystkimi instytucjami realizującymi Program.

ZAKOŃCZENIE

Zjawisko przemocy domowej od wielu lat znajduje się w obszarze problemów społecznych, które nie powinno mieć miejsca. Nikt nie ma prawa naruszać praw i dóbr osobistych człowieka, powodować cierpienia. Niestety przemoc domowa występuje od zawsze i nigdy całkowicie nie zniknie. Nie oznacza to jednak, że nie należy podejmować działań mających na celu zmniejszenie skali tego zjawiska. Wręcz przeciwnie każdego dnia podejmować trzeba wysiłek ukierunkowany na zapobieganie przemocy domowej. Przede wszystkim udzielać wsparcia tym, którym nie udało się tych przykrych doświadczeń uniknąć. Specyfikacja problemu przemocy i jej wieloaspektowy sposób rozpatrywania powoduje, że tworzenie systemu przeciwdziałania przemocy jest zadaniem bardzo trudnym i złożonym. Pomoc osobom dotkniętym przemocą domową wymaga podejścia interdyscyplinarnego, systemowego oraz szeregu złożonych działań opartych na wiedzy z zakresu różnych dziedzin z wykorzystaniem kompetencji instytucji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy domowej.

Realizacja zadań zawartych w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024-2027 przyczyni się do podnoszenia świadomości społecznej, która jest konieczna, aby przemoc była ujawniana i aby możliwe było podjęcie właściwych środków pomocy dla potrzebujących i zapobieganie kolejnym aktom przemocy. Osiągnięte cele Programu wpłyną na pobudzenie aktywności instytucji i organizacji działających w obszarze pomocy społecznej oraz umożliwią lepszą współpracę pomiędzy jednostkami i podmiotami działającymi na rzecz tych osób i rodzin. Program ma charakter otwarty, tzn. dopuszcza się jego rozszerzenie o dodatkowe rozwiązania lub modyfikację zaproponowanych działań stosownie do możliwości i pojawiających się potrzeb.